DISSERTATIO
DE
OVO HUMANO,
QVA
REGIÆ ACADEMIÆ HAFNIENSIS
MAGNIFICUM DOMINUM RECTOREM,
EXCELLENTISSIMOS PROFESSORES ET DOCTORES,
CLARISSIMOS ARTIUM LIBERALIUM MAGISTROS,
ORNATISSIMOS AC LITERATISSIMOS CIVES ACADEMICOS,
ALIOSQVE ERUDITOS, HAFNIÆ QVI AGUNT, OMNES,
PATRONOS, FAUTORES, AMICOS,
AD
BENEVOLE AUSCULTANDAM
ORATIONEM
DE
GENERATIONE HOMINIS EX OVO,
perqvam officioſè humaniterqve invitat

PAULUS BRAND,
Med. Doctor.

Pſalm. 95.

Venite, exultemus JEHOVÆ: Jubilemus Rupi ſalutis noſtræ. Præveniamus faciem ejus cum laude: pſalmis jubilemus ei. Quia DEUS magnus eſt JEHOVA; & Rex magnus ſupra omnes Deos. Quia in manu ejus ſunt ima terræ: & altitudines montium ipſius ſunt. Quia ipſius eſt mare, & ipſe fecit illud: & ſolum manus ejus formaverunt. Venite, adoremus & procidamus, genu flectamus coram facie JEHOVÆ factoris noſtri.

HAFNIÆ,
Typis MATTHIÆ GEORGII F. GODICCHENII, Anno 1677.

PErdoctum hoc, & ad mentem recentiorum Proſectorum conſcriptum Doctiſſimi Doctoris PAULI BRAND, de Ovo Programma, non poſſum non ex merito laudare, & ad publicam lucem Typographo noſtro commendare. Hafn. XXXI. Jan. 1677.

TH. BARTHOLINUS.

93762

LECTORI BENEVOLO
PAULUS BRAND
S. D. P.

MAcrocosmum ex ovo prodiiſſe fabulata eſt Antiqvitas. Hinc naturam ipſam, naturæqve primordia convivis ſuis in ovo exhibituri, ab ovo convivia olim ſua ordiebantur Romani. Et Autore *Plutarcho*, in orgiis ovum *Baccho* dicatum ſacratumqve eſt, veluti ſimulacrum mundi, ê qvo cuncta nata ſunt, cujusqve complexu cuncta continentur. Microcosmum autem ovo propriè dicto ſuos debere natales, præter evidentem αὐτοψίαν omnis recentiorum curioſorum chorus pleno gutture loqvitur. Nulla ſanè unqvam in hâc nuper exorta obſervationum luce prodiit obſervatio & nobilior & illuſtrior & admirabilior, atqve hæc de teſtium muliebrium ovis, poſt fœcundam ſui irradiationem verſus uterum devolutis, ibidemqve ad fœtus perfectionem usqve fotis & ſervatis. Exſulant jam & gentium nusqvam hoſpitium inveniunt è foro medico eliminatæ illæ in ſcholis diu multumqve tritæ & fictæ de genituræ utriusqve parentis commixtione & facultate plaſtica hypotheſes: Evaneſcunt *Paganorum* ſomnia de animalium generatione æqvivocâ ſeu ê putri materia: Suſpecta dubiaqve Galenicæ militiæ ſtipatorum de corporis humani fabricâ ex Elementorum qvaternione, dogmata redduntur, qvæ teſte accuratiſſimo ſcientiarum Reſtauratore *Franciſco Bacone de Verulamio*, qvatuor complexionum, qvatuor humorum, qvatuor primarum qvalitatum conjugationes poſt ſe traxêre, & tanqvam malignum aliqvod infauſtumqve ſidus infinitam & Medicinæ nec non compluribus mechanicis rebus ſterilitatem attulêre: Ut nihil dicam de *Theophraſti Paracelſi* logis, qvibus ſe modô ſecretô artisqve beneficio homunculum in ampulla Chemica fabricari poſſe glorioſè jactat; qvamvis ſuffragante illuſtri Chemico & Polyhiſtore *Borrichio*, hoc nomine excuſari poſſit, dum Sophorum myſterium & ſecretiſſimum lapidis Chryſopæi ſemen ovo incluſum philoſophico, (qvod avium ovis ſimile eſſe tradit magnus per ignem

Philoſophus *Helmontius tr. Form. ort.*) ſub hoc velamine occultare voluit. Ovat ubiqve ovum, verum Naturæ Gazophylacium, ê qvo ſuos promit theſauros; Laboratorium, in qvo ſe qvotidiè exercet; Domicilium demum, in qvo, ceu in dolio ſuo *Diogenes* latet & hoſpitatur. Ex ovo naſcitur, qvicqvid ſolum, qvicqvid ſalum fovet. Ex vegetabilibus, ex animalibus ova: ex ovis viciſſim vegetabilia, ex ovis animalia. Videtur ipſe Naturæ Autor ovo delectatus, qvando ipſam hanc mirabilem pariter ac delectabilem mundi machinam rotundam ſive ovalem creavit, ſi Aſtrologorum oraculis locus eſt: Videtur pro oblectamento habuiſſe ovum, qvando Protoplaſtum ex glebâ ſive ovali terræ maſſâ formavit, pictorum ad inſtar, qvi hominis vultum ſive lineis ſive colorum lenociniis delineaturi, ab ovo ordiuntur. Jocatur & ipſa in ovo Natura, dùm hodiè fœtus humanos ex mulierum ovis excludit. Hæc ova, in fœminarum teſtibus, rectius ovario recondita, ceu grande & ſtupendum Naturæ Myſterium; qvod primo in limine multis paradoxum videbitur, & tanqvam falſum rejicietur ab iis, qvi nil niſi qvod ipſi ſentiunt, rectum putant, primus non ita pridem deſcripſit Chemicus & Anatomicus celeberrimus Dn. D. *Kerckeringius*, Medicus Amſtelodamenſis: *Ova*, inqviens, *qvæ in teſticulis fæminarum, non tantùm earum, qvæ per conjugii uſum fœcundæ ſunt, ſed etiam virginum, reperiuntur, ſunt piſi viridis magnitudine, intra iſtam latitudinem, qvæ piſorum determinat qvantitatem, variantia. Intus latet humor, qvi, ſicut aliorum ovorum albumen & vitellus, dum coqvitur, indureſcit: ſapore prædita ſunt peregrino & ingrato: pellicula, vel pelliculis extrinſecus circumdantur, qvæ poſtqvam in uterum prolapſa ſunt, brevi tempore extenduntur, & in amnion, chorionqve commutantur:* Qvæ Autoris verba veritatis puteum ſapere, repetitæ ſectiones Anatomicæ & me docuêre. Vidit autem qvaſi per nebulam & umbram hæc ipſa ova multis retrò ſeculis nondum admiſſus in lucem Philoſophorum Alpha *Ariſtoteles*: (Non enim affulget orbi plenum ſolis jubar, niſi præcedente aurorâ: Nec ſacra ſua recludit Natura ſimul: Diſtribuit per intervalla, qvæ ſciri cupit) Vidit *Guilielmus Harveus*, Britannus, alter Columbus microcoſmum pererrans, aperteqve pronuncians: OMNIA EX OVO. *Nos aſſerimus*, inqvit Exercitatione prima de Animalium generatione, *omnia omninò animalia, etiam vivipara, atqve hominem adeò ipſum ex ovo progigni; primosqve eorum*

rum

rum conceptus, è qvibus fœtus fiunt, ova qvædam eſſe; ut & ſemina plantarum omnium. Vidit qvoqve & cæteris Naturæ Myſtis ad evolvendum tàm ſacrum Naturæ arcanum primus glaciem fregit Celebratiſſimus Anatomiæ Atlas *Nicolaus Stenonius*, Noſtras, *in Anatomica muſculorum deſcriptione*, Anno 1667. in lucem emiſsâ, dilucidè breviterqve memorans: *Dari in fæminis teſtes ovario analogos*; id qvod ante ipſum neminem pronunciaſſe publicè, certò credimus. Verùm enimverò immortali *Harveo*, rerum ad animalium γένεσιν pertinentium ſcrutatori indefeſſo ac felici neqvaqvàm vitio vertendum, qvod teſticulorum muliebrium ova, ortûs humani principia nova, qvæ nec Oedipus ſagax odoratus eſt, haud detexerit & aprico expoſuerit; abundè nihilominus curioſo ac literato orbi ſatisfecit, qvinimò ſuo exercitationum aurearum faſciculo tàm magnificè de Philoſophorum Medicorumqve choro meritus eſt, ut potius nihil votis exoptandum omnibus, qvàm ut his & ſecuturis temporibus plures emergant *Harvei*, qvò animalium intra matricem ovumqve productionis negotium, in cubilibus plus qvàm Eleuſiniis deliteſcens. & infinitæ, qvæ in eodem adhuc ſuperſunt, tricæ & difficultates ſenſim clarius enodentur. Cæterum, non dicam nunc, qvantum lucis ex hac recens nata obſervatione affulgeat Phyſicis, circa ſterilitatis aliorumqve muliebrium affectuum cauſas rimandas occupatis, & qvàm dilucidè benè multas inexplicabiles aliàs nodos Gordios ſolvat, & non paucis arduis phænomenis, (cur gemelli naſcantur? cur prole numeroſâ fœcundas matres ſæpius augeat Juno Lucina? Item: cur monſtra luci donentur? &c.) eorumqve hactenus tenebrarum voragini ſubmerſis cauſis velum detrahat nova hæc de mulierum ovis ſententia. Huic novo de ovo humano invento calculum qvoqve apponere videtur tritum communi ſermone proverbium Germanicum: Er iſt kaum aus dem Ey herfür gekrochen/ id eſt, vix dum è teſtâ prodiit. Ridiculum eſt, ovum natum fuiſſe ex muliere ſcribere haud erubeſcit *Natalis Comes*. *Æſculapius* tamen Borealis ac Medicorum hujus ſeculi facilè Princeps, *Th. Bartholinus*, Promotor ac Præceptor meus ſanctè venerandus, publicis ſcriptis cedro immortali qvæ inſcribantur digniſſimis, memoriæ prodidit: Gravidam mulierem Norvegicam Anno 1639. d. 27. Maji novem anteà liberorum matrem, maximis cùm vexaretur partûs doloribus, vicinas convocaſſe conſilii capiundi cauſa, eodemqve die circa ve-

ſperam eiſdem præſentibus, ovum peperiſſe gallinaceo prorſus ſimile, qvod cùm fregiſſent fæminæ præſentes, vitello & albumine communi ovo prorſus reſpondere obſervarunt. Hinc 18. Aprilis circa meridiem adſtantibus iisdem ſecundum peperiſſe ovum, figura nihil prorſus à priore differens. Aſſervavit hoc in ſuo Muſeo *Olaus Wormius*, Vir de Republicâ Medicâ egregiè meritus, hujusqve inclytæ Academiæ Regiæ Profeſſor, dum viveret, celeberrimus. Poſt duodecim hebdomadarum imprægnationem Uxorem Civis Hafnienſis ovum enixam, teſtis eſt ſuprà laudatus *Bartholinus*. Ita Lipſiæ nobiliſſima fæmina maſſam ſangvinis inſtar ovi gallinæ cum menſtruâ purgatione rejecit, in qvâ levi inciſione apertâ delituit abortus maſculini generis, magnitudine pini nucleum æqvans. Et curioſiſſimus pariter ac Religioſiſſimus Dn. D. *Joh. Swamerdamius* Anatomicꝰ Amſtelodamenſis, Fautor ac Amicus meus integerrimus nuperrimè in celeberrimâ hâc Minervæ urbe coràm faſſus eſt mihi, ſe inter varia balſamo infarta corpuſcula perpetuò duratura, etiã artificiosè condita ova, è cadaveris fæminei ovario ſtudiosè enucleata, domi poſſidere. Ejusmodi ova ſæpiſſimè excernunt tàm matrimonii fœdere copulatæ, qvàm Virgines Viro maturæ, viduæq; juniores, potiſſimũ lunare tributum exigente natura, libidinisve œſtro ſtimulante: Illarum prolifera; Harum verò zephyria ſive falſum germen meritò audiunt. Qvod ſi autem verecundi ſexûs pudor ejusmodi grumos à naturâ expurgatos accuratius examinare haud faſtidiret, nullus ambigo, qvin cruore larvata ſeſe proderent ova. Hæc ova, qvâ viâ ab Archeo genitali irradiata ſeu fœcundata & ex ovarii carceribus extruſa in uterum deferantur inqve fœtum grandiorem ſenſim efformentur, demùm poſt novem retrò lapſos menſes ſolares excludantur, ante meum hinc ad peregrinas oras abitum oratione qvadam adumbrare animo ſedet. Dixit olim de *ovo* mellita *Puteani* ſvada; aſt, qvi Viri Genius fuit, philologicè. Ego, ut rei inauditæ, raræ atqve admirandæ novitate aliqva ſacris Aſclepiadeis non initiatorum aures demulceam, phyſicè de ovo humano, hominisqve, qvem *Trismegiſtus* miraculum vocavit, ex ovo generatione dicam. Nec qvicqvam profectò eximius, excellentius, digniusve ab hominibus perpendi poteſt ipſo homine, creaturarum omnium complemento, mundiqve majoris compendio ac microcoſmo, qvodqve rei cardo eſt, ad DEI Creatoris ſui imaginem creato. Sanctiſſimus

ac

ac Regius Vates mirabilem corporis ſui fabricam conſiderans in pſalmo 139. Creatoris ſui laudes ſic cecinit:

Compago mira corporis noſtri, tuæ
Miraculum eſt ſolertiæ.
Stupenda cujus opera nec noſtra aſſeqvi
Sed nec negare, mens poteſt.
Nam nulla noſtri tàm minuta eſt corporis
Pars, ut tuam ſcientiam
Fugiat: nec ulla clauſtra pectoris latent
Te conditorem pectoris.
Maſſæ recentis rudia adhuc primordia,
Rudisqve maſſæ ſemina,
Ceu ſcripta haberes, corporisqve lineas,
Motum ſtatumqve noveras.
Et membra nondum, qvum forent, qvid adderent
Dies ſciebas ſinguli.
Hæc mente tacitâ cogitanti mihi, ſtupor
Torporqve ſenſus alligat.
Animus labaſcit, qvum tuæ miracula
Perpendo mecum dexteræ
Citius inibo numerum arenæ in littore
Qvot volvat æſtus corpora:
Qvamvis ocellis pervigil nunqvam meis
Dulcem ſoporem indulſero.

Mentibus prætereà noſtris ſufficienter inſtillatum à ſapientioribus illud γνῶθι σεαυτὸν, qvod è cœlo deſcendiſſe inqvit *Juvenalis*. Hinc ſummus illæ primitivæ Eccleſiæ Doctor S. *Auguſtinus*, ut ſe ſuumqve Creatorem ritè cognoſceret, calidè & ex intimis cordis penetralibus oravit: *Da*, glorioſe DEUS, *noſſe Te & noſſe me.* Enimverò ſeipſum hominem & prima corporis ſui principia noſſe, omnium meritò hominum intereſt: Et ad felicitatem, qvæ duceret, viam eſſe ſui ipſius cognitionem, jam olim ipſis Ethnicis ex oraculo Delphico innotuiſſe perhibent. Qvapropter omnium, qvi in memoriam noti-

tiæ

tiæ ſui corporis humanæ procreationis miraculũ rudi penicillo in ovo delineatum videre amant, præſentiam honorificam, favorem, benevolentiam & attentionem futuro die ☿rii, qvi erit 21. Martii, hora 9. peractis ſacris matutinis, in Acroatorio ſuperiori exopto atq; exſpecto. Non ſolùm oratione ibidem perſeqvar rem cathedra & ex ſpectatione Veſtra haud indignam; ſed & omnem ſedulò movebo lapidem, ut pro hâc favoris & amicitiæ teſſerâ viciſſim univerſis ac ſingulis non ſolùm omnia humanitatis officia cum obſervantia debita prolixè conſtent; ſed & ſtudia qvoqve mea qvavis occaſione, loco & tempore promptiſſima ſemper atqve paratiſſima. Dabam Hafniæ è Muſeo d. 30. Januarii, hujus novi felicibus auſpiciis anni 1677.

PArturit ingenium, niveasqve excludere teſtas,
Atqve novos orbes tandem aperire juvat.
Credimus, abſtruſis ova hæc latuiſſe cavernis,
Ut gnavâ exirent auxiliante manu.
Impiger extrema ſic gemmas haurit abyſſo
Indus, & è calido tramite ſcalpit Arabs.
Sit fas, Margarides conchis tribuiſſe, ſed illas
Eruit in lucem non niſi dextra ſagax.
Concha tumet, fœcunda ſuo jam rore, tot ova
Non fallax culter per nova ſecla rotat.
Ovum gallinæ mirot, compendia rerum
Sub cruſta tenui parva theatra tenent.
Ovum hominis veneror, ſanctæ genetricis honori
Debebunt gentes, debet Apella καλῶς!
Reddo ovum, tu conde ſinu, vel ſvaviter alis
Obtege, & in glumis ſemina clara fove.
Reddo ovum, tibi reddo auri argentiqve fodinam,
Albumen corpus, corqve vitellus erit.
Charta hæc ſit cortex, pro albumine proqve vitello,
Sepia, ſed Tibi nunc candida, PAULE, fluet.

Filio fratris natu maximi, ad magna indefeſſo ſtudio enitenti, cum voto felicitatis ſcribeb. Nycopiæ *Falſtrorum*

FRIDERICUS BRANDT.